

El dia del mercat

El dia del mercat al meu poble, Arbúcies, és el diumenge; un dia esplèndid, el millor de la setmana, perquè tothom content celebra la festa. Els homes, abans, podien dedicar a pleret i alegrement les hores festives a les activitats que més els plaïen, xerrar, anar a missa, fer el vermut o aprofitar els matins per conrear els horts i a la tarda jugar cartes al cafè, anar al futbol o al cinema; els joves rematàvem diumenge amb ball de vesprada que acabava a les 11 de la nit.

Les dones anaven al mercat a comprar verdures i fruita, ous, conills i pollastres, estris per a la cuina, quadres llepats per penjar a les parets de la casa, gerros i plats d'adornament; també hi havia parades de jerséis, mitjons, peces de roba interior; venedors de sabates i els nens acompanyats per la mare s'emprovaven el calçat que més els agradava i sempre s'escoltava la frase: «preu per preu, sabata grossa».

La parada que més em cridava l'atenció, perquè em semblava molt reculada en el temps, era la d'un misteriós vell mercader geperut amb aspecte gnòmic que portava una serp entrotllada al coll i venia ungüents miraculosos de verí d'escurçó que curaven ferides, constipats, gripes i trencament d'ossos. Molts pagesos en compraven i deien que anaven bé per tot i que a l'hivern s'untaven el cos amb la pomada i vencien el fred. Anar al mercat des de la meua infància era entrar en un escenari fastuós on es representava un melodrama de l'edat mitjana, dones rient, crits dels venedors i de la mainada, renecs, alguna baralla i un borratxo que tirava per terra les taronges d'una parada i ens feia córrer tots els nens per menjar-les.

Al costat de l'estrafolari senyor dels ungüents hi havia el rellotger, que adobava rellotges de butxaca i de mà (canell); mirava la peça espatllada, se l'emportava i el diumenge següent la tornava reparada. Va deixar de venir sobtadament i alguns homes i dones van perdre el rellotge i ho van considerar un furt, aquest fet va motivar una llegenda urbana que va perdurar un llarg temps: es comentà que la guàrdia civil l'havia enxarpat en un tren amb una gran maleta de fusta i a dins hi portava una dona esquarterada.

Els diumenges tots els comerciants del poble posaven mercaderies al carrer mostrant les últimes novetats per seduir els clients; la dels meus pares era massa plena i extensa, i a mi, nen petit, em tocava desaparar-ho tot. La meua família regentava una botiga de roba i exhibien moltíssims productes fora de la botiga i a les vuit ja ho tenien tot preparat.

En aquells anys els creients al matí del diumenge anaven dejuns, perquè no es podia combregar després de menjar i els hostals preparaven uns copiosos esmorzars, no sols per a la gent del camp que arribava al poble cansada, després d'haver caminat més de dues o tres hores, sinó també pels homes del poble que durant la setmana s'havien fet un fart de treballar al bosc, a les carboneres, aclarint espessors, estassant, desemmalesant o marginant camins per culpa de les esllavissades provocades per les fortes pluges.

Les parades de roba, especialment la del venedor de flassades que venia amb una furgoneta, posava de molt mal humor els meus pares («una competència deslleial», deien). El de les mantes un gran xarlatà, un xerrameca salat, que fascinava a tothom amb trucs oratoris hàbilment assajats pels anys de professió. Aquest firaire congregava l'atenció d'un públic engrescat, que escoltava la seva tabarra rient-li les gràcies.

La plaça de l'Església, com la dels Encantats, especialment el bar del Casino, eren els llocs de trobada de marxants, traficants, venedors i tractants de bestiar de peu rodó. També es tancaven transaccions econòmiques entre propietaris i negociants de la fusta. Els comissionistes estaven sempre a l'aguait per si algun home desorientat es volia desprendre d'alguna propietat o part del patrimoni i no sabia com fer-ho (ser comissionista era un ofici noble i respectat).

També actuava amb murrieria el comprador de mobles vells i si s'assabentava que algun pagès tenia monedes de plata s'encarregava de buscar-li un comprador o un col·leccionista. Famós era un drapaire especialitzat a endossar falses andròmines als senyors que venien de fora, ben afaïonades per un fuster del poble. Un negoci rodó: comprar barat i vendre car. No sols aconseguien guanys els botiguers, també feien calerons els hostals, bars i les tavernes; si s'emborratxava algú no era pas quelcom socialment reprovat.

Venia molta gent perquè era dia de festa. Molts pagesos s'entaulaven a fer un bon dinar i feien petar la xerrada amb els amics. Una menja consistent de cassoles grasses que havien sigut fornejades de bon matí o de guisats que havien requerit un pausat xup-xup. Els ramells d'olors i flaires s'escapaven de totes les fondes i s'ensumaven de lluny tot despertant la gola. Als bars on es feia el vermut cada un tenia una fragància diferent: un de fritada, l'altre emanava una aroma seca de ginebra i tabac ros i el celler a vi del terreny, cacauets i sentor de fum de caliquenyos o «senyorites».

M'agradava de petit mirar els comensals com endrapaven, bevien i discutien. Homes rudes, de carn de roure, forts, alts i cepats; la majoria gastava molt mal humor. Els baixets, també, forçuts, ferrenys i fornits. Endrapaven amb fruïció; els tres plats de més sortida eren: cap, pota i tripa, bacallà amb samfaina i farcells de col amb carn picada al forn.

També als diumenges senyors de la banda de Barcelona venien a proveir-se de botifarres, mandonguilles i bulls, com pa de la fleca. Es quedaven a manducar perquè la cuina era honesta, robusta, completa i omplia bé les panxes. Ningú s'aixecava amb gana de la taula.